

Cartografiar el càncer per atacar-lo

Un gran mapa mundial vol incidir en les polítiques sanitàries per combatre la malaltia

«Concord 2», l'estudi més complet que s'ha fet mai sobre el càncer, reuneix dades de més de 25,7 milions de pacients, entre ells els 100.000 que formen part del Registre del Càncer de Girona. Radiografia els índexs de supervivència als cinc anys de 67 països diferents i, a més de constatar les diferències entre ells, posa els seus resultats al servei de les autoritats per avaluar els sistemes sanitaris i corregir els plans per lluitar contra la malaltia.

EL REPORTATGE

Alba Carmona
GIRONA

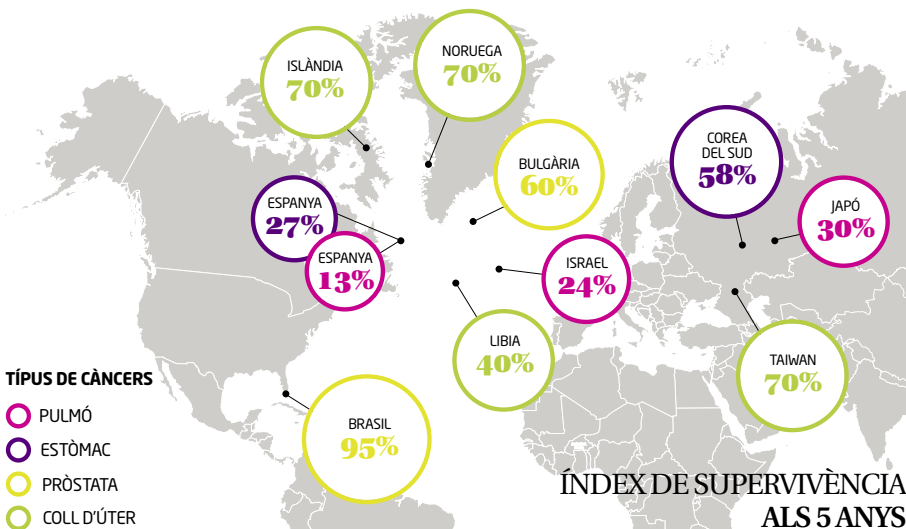
El mapa mundial del càncer més complet que s'ha fet mai -amb les dades de supervivència als cinc anys de més de 25,7 milions de pacients, entre ells els 100.000 que formen part del Registre del Càncer de Girona- vol servir de referència per avaluar els diferents sistemes sanitaris de cada país i ajudar a corregir les polítiques per combatre la malaltia.

El doctor Rafael Marcos-Gragera, membre de l'Institut d'Investigació Biomèdica de Girona (Idibgi) i de l'Institut Català d'Oncologia (ICO) que ha participat a l'estudi *Concord 2*, explica que la principal conclusió del treball és que la supervivència del càncer canvia segons el país d'origen del malalt.

«És un estudi descriptiu que compara la supervivència entre països», afirma el doctor Marcos-Gragera, que afegeix que «els resultats han de servir per avaluar els factors que determinen la supervivència, com el diagnòstic precoç, els plans de cribatge o el temps que ha d'esperar el pacient des que és diagnosticat fins que pot accedir al tractament».

I és que, segons els participants de l'estudi publicat a la prestigiosa revista *The Lancet Oncology*, els resultats demostren que el càncer és més letal en uns països que en d'altres, però consideren que la major part de la variabilitat en la supervivència «és causada probablement per factors que poden canviar, com la disponibilitat i qualitat dels serveis de diagnòstic i tractament. Aquests resultats poden ser utilitzats per avaluar com

COMPARATIVA PER PAÏSOS

TÍPUS DE CÀNCERS

- PULMÓ
- ESTÓMAC
- PRÒSTATA
- COLL D'ÚTER

ÍNDEX DE SUPERVIVÈNCIA ALS 5 ANYS

► L'estudi també posa sobre la taula les dificultats legals amb què es troben els investigadors a l'hora d'accedir a les dades dels registres de pacients de càncer. Actualment, el debat és especialment candent a la Unió Europea, on s'està preparant una nova legislació sobre la protecció de dades dels pacients que dificultaria el desenvolupament de sistemes d'avaluació sanitària com els registres del càncer o de la sida. Explica el doctor Rafael Marcos-Gragera que s'està plantejant que, per introduir les dades dels pacients al registre, sigui necessari el seu consentiment, i no com es fa actualment, en què es posen per davant

el grau d'inversió als sistemes de salut pot millorar la seva eficàcia».

Aquesta col·laboració científica recull dades que van del 95 al 2009 i és la segona fase d'un primer treball publicat l'any 2008. «D'a-

Alerten que les lleis de protecció de dades poden fer perillar els registres sanitaris

les finalitats de salut pública. «Si només s'introduïssin les dades dels pacients que ens donen permís, els registres no tindrien una informació completa, sinó esbiaixada», afirma. Afegeix que diverses societats mèdiques i autoritats de Salut Pública demanen que es faci una excepció per a poder mantenir i desenvolupar aquests registres. «Tenim clar que s'han de protegir les dades perso-

nal, però també s'han de tenir en compte els usos mèdics que tenen», conclou. Alguns dels països que han participat a l'estudi disposen de registres nacionals, com els nòrdics, mentre que a l'Estat espanyol la cobertura és parcial. Hi ha 11 registres provincials que abasten un 30% de la població, explica l'investigador. A Catalunya, els únics consolidats són els de Tarragona i Girona, malgrat que s'estan fent passos a la resta de demarcacions. El de Girona va néixer l'any 80 com un registre monogràfic sobre el càncer de mama i genitals femenins i a partir del 94 es va estendre a tot tipus de càncer. A.C. GIRONA

cord amb els resultats obtinguts llavors, molts països han fet plans de càncer que els han permès millorar», diu l'investigador.

A gran escala, explica l'investigador de l'ICO i l'Idibgi, l'estudi ha

posat en comú la feina que fan els 279 Registres del Càncer de 67 països diferents. «Els registres poblacionals són sobretot sistemes d'informació que serveixen per planificar. No només determinen

la càrrega de càncer que hi ha en un territori i la seva evolució, sinó que també són guies per fer plans i programes de prevenció a nivell primari i secundari», detalla.

El macroestudi és fruit de dos anys de feina i s'ha centrat en els deu càncers més freqüents. En general, diu l'investigador, la sanitat espanyola i catalana «presenta nivells de supervivència òptims, per sobre de la mitjana mundial i europea, però encara falta per arribar als índex dels Estats Units i dels països nòrdics».

El doctor Rafael Marcos-Gragera, membre de l'Institut d'Investigació Biomèdica de Girona (Idibgi) i de l'Institut Català d'Oncologia (ICO) que ha participat a l'estudi *Concord 2*, explica que la principal conclusió del treball és que la supervivència del càncer canvia segons el país d'origen del malalt.

«És un estudi descriptiu que compara la supervivència entre països», afirma el doctor Marcos-Gragera, que afegeix que «els resultats han de servir per avaluar els factors que determinen la supervivència, com el diagnòstic precoç, els plans de cribatge o el temps que ha d'esperar el pacient des que és diagnosticat fins que pot accedir al tractament».

L'efecte de la prevenció

Concord 2 constata que els tumors al pulmó i al fetge són encara «letals» arreu i que els afectats a Europa presenten menys d'un 20% de supervivència als cinc anys. També que el càncer de pròstata ha aconseguit «incrementos cridaners» de com a mínim cinc anys en molts països, i en alguns, com els Estats Units o el Brasil, han arribat al 95% de supervivència. Pel que fa al càncer de mama, la supervivència als cinc anys ha arribat al 85% en 17 països i que en d'altres, com els de còlon i recte, es va per bon camí als estats desenvolupats.

En aquests casos, explica Marcos-Gragera, es nota l'efecte dels plans de cribatge que les retallades estan frenant. «El desplegament d'aquests programes de cribatge és lent perquè no es tenen en compte els resultats a llarg termini; hi ha problemes pressupostaris per instaurar-los, però a la llarga, la detecció precoç estalvia morts i la despesa que generen els tractaments quan els tumors estan més avançats, i que són més cars».

Concord 2 fa servir dades fins al 2009 i encara no recull els efectes de la crisi sobre la salut. «Podria ser l'hipòtesi de treball per a la tercera fase», apunta l'investigador.